

ЗАКОН ЗА ОСИГУРУВАЊЕ

“Сл. весник на Р Македонија” бр.35 од 7.05.2001 год.

(Пречистен текст)¹

Дел прв

ОСНОВНИ ОДРЕДБИ

Член 1

Со овој закон се уредуваат условите под кои може да се вршат работи на осигурување на живот и неживотно осигурување и реосигурување, основање, работење, надзор и престанок со работа на трговските друштва за осигурување и реосигурување (во натамошниот текст: друштва за осигурување) и осигурителните брокерски друштва, како и задолжителното осигурување.

Член 2

(1) Правните и физичките лица што вршат дејност и граѓаните во Република Македонија се осигуруваат во друштвата за осигурување основани согласно со овој закон.

(2) По исклучок од став (1) на овој член, Владата на Република Македонија може да пропише кои имоти, имотни интереси и лица можат да се осигураат во странско друштво за осигурување.

Работи на осигурување и реосигурување

Член 3

(1) Друштвото за осигурување може да врши само работи на осигурување и/или реосигурување.

(2) Работи на осигурување се:

1) склучување и исполнување на договори за осигурување на живот и неживотно осигурување;

2) склучување и исполнување на договори за соосигурување и

3) склучување и исполнување на договори за пасивно реосигурување.

(3) Во рамките на работи на осигурување од став (2) на овој член, друштвата за осигурување можат да ги вршат и следниве работи:

¹ Пречистениот текст на Законот за осигурување ги опфаќа: Законот за осигурување (“Службен весник на Република Македонија” број 49/97), Законот за изменување и дополнување на Законот за осигурување (“Службен весник на Република Македонија” број 79/99) и Законот за изменување и дополнување на Законот за осигурување (“Службен весник на Република Македонија” број 13/01), во кои е означено времето на нивното влегување во сила.

- 1) посредување во договарање на осигурување и реосигурување;
- 2) снимање на ризици;
- 3) снимање и процена на штети;
- 4) продажба на остатоците од осигурени оштетени предмети;
- 5) укажување правна помош во осигурувањето и реосигурувањето;
- 6) укажување на други интелектуални и технички услуги поврзани со работи на осигурување и реосигурување и
- 7) воведување мерки за спречување, намалување и отстранување на штетите и ризиците кои претставуваат опасност во неживотното осигурување.

Член 4

Работи на реосигурување се склучување и исполнување на договори за реосигурување од страна на друштвата за осигурување регистрирани за активно реосигурување, на вишоците на ризици над нивото на максимално покрите на друштвата за осигурување.

Член 5

(1) Друштвото за осигурување може да ги врши следниве групи на осигурување, односно реосигурување:

- 1) осигурување на живот и
- 2) неживотно осигурување.

(2) Осигурувањето на живот опфаќа осигурување на лица кај кои се кумулираат средства на заштеда или средства за покрите на зголемените ризици во подоцнежните години од осигурувањето.

(3) Неживотното осигурување ги вклучува следниве класи:

- 1) осигурување од последици на несреќен случај (незгода);
- 2) здравствено осигурување, покрај задолжителното здравствено, осигурување;
- 3) осигурување на возила (каска);
- 4) осигурување на воздухоплови, пловни објекти и шински возила (каска);
- 5) осигурување на стока во превоз (карга);
- 6) осигурување на имот од пожар и некои други опасности;
- 7) други осигурувања на имот;
- 8) осигурување од одговорност на сопствениците на моторни возила;
- 9) осигурување од одговорност на сопствениците на воздухоплови, пловни објекти и шински возила;
- 10) осигурување на патници во јавниот сообраќај од последици на несреќен случај;
- 11) осигурување од одговорност за дејноста што се извршува;
- 12) осигурување на кредити и гаранции;
- 13) осигурување од финансиски загуби;
- 14) осигурување на штедни влогови, покрај задолжителното осигурување на штедни влогови утврдено со закон и
- 15) осигурување на правна заштита.

(4) Друштвото за осигурување може да ги врши двете групи на осигурување, односно реосигурување.

(5) Групите и класите во рамки на тие групи на осигурување, односно реосигурување, поблиску се определуваат со актот за основање и со Статутот на друштвото за осигурување.

Член 6

Осигурувањето на живот и неживотното осигурување се склучува врз основа на договор и е доброволно, доколку поинаку не е пропишано со овој и друг закон.

Реосигурување

Член 7

(1) Друштвото за осигурување е должно во друштво за осигурување регистрирано за активно реосигурување да ги реосигура обврските од договорот за осигурување над износот што со општ акт на друштвото е предвидено да ги покрие самото со свои средства.

(2) Друштвото за осигурување регистрирано за активно реосигурување е должно понудените вишоци на ризици кои не може да ги покрие самото со свои средства да ги реосигура кај други друштва за осигурување регистрирани за активно реосигурување.

Член 8

(1) Друштвото за осигурување, за секоја деловна година, треба да донесе програма за потребите од реосигурување во зависност од структурата на своето портфолио и да определи со кои договори за реосигурување ќе го обезбеди својот вишок на ризик.

(2) Програмата за потребите од реосигурување од став (1) на овој член содржи:

1) табела за максимално покритеие изготвена врз основа на основната главнина, резервите на сигурност, посебната резерва и очекуваната премија и

2) основи и критериуми за утврдување највисоки можни штети, врз основа на присутни околности од значење за ризикот и нивото на договореното покритеие.

Видови друштва за осигурување

Член 9

Друштвото за осигурување може да биде:

- 1) акционерско друштво за осигурување;
- 2) акционерско друштво за реосигурување и
- 3) акционерско друштво за осигурување и реосигурување.

Дел втор

ОСНОВАЊЕ НА ДРУШТВО ЗА ОСИГУРУВАЊЕ

Основање на друштво за осигурување

Член 10

(1) Друштво за осигурување се основа како акционерско друштво со седиште во Република Македонија кое добило дозвола од министерот за финансии за вршење на работи на осигурување и/или реосигурување, под условите утврдени со овој закон и со Законот за трговските друштва.

(2) Правни и физички лица што не добиле дозвола од министерот за финансии не можат да вршат работи на осигурување и/или реосигурување.

Член 11

(1) Друштво за осигурување можат да основаат домашни и странски правни и физички лица.

(2) Учеството на поединечен акционер во капиталот на друштвото може да биде најмногу до 25% од износот на акциите на друштвото за осигурување со право на управување.

(3) Кога друштво за осигурување основа друго друштво за осигурување, учеството во капиталот на друштвото е неограничено.

(4) Под поединечен акционер во смисла на став (2) од овој член, се смета секое правно или физичко лице или поврзани лица.

(5) Поврзани лица, во смисла на овој закон, се две или повеќе правни или физички лица што се поврзани управувачки или капитално или на било кој друг начин, поради што тие заедно ја определуваат деловната политика и работат во координација еден со друг со намера да обезбедат вообичаени комерцијални предности или се поврзани на начин што едно правно или физичко лице има значителен интерес во друго правно лице.

(6) Значителен интерес, во смисла на став (5) од овој член, е:

1) директно или индиректно поседување на правно лице од страна на друго правно или физичко лице или преземање на 20% или повеќе од акциите со право на управување или

2) можност едно или повеќе правни или физички лица значително да влијаат врз управувањето и донесувањето на политичките, финансиските и деловните одлуки на друго правно лице или

3) резултатите од работењето на едно правно лице можат значително да влијаат врз работењето или резултатите од работењето на друго правно лице.

(7) Две физички лица, во смисла на овој закон, се сметаат за поврзани, доколку едното физичко лице е сопруг, родител или дете на другото физичко лице.

Член 12

(1) Друштвото за осигурување се основа со донесување акт за основање и со уплата на основната главнина.

(2) Основната главнина уплатена во пари при основање на друштво за осигурување не може да биде помала од денарската противвредност на:

1) 750.000 евра ако друштвото се основа за вршење на работите на осигурување на живот;

2) 750.000 евра ако друштвото се основа за вршење на работите на неживотно осигурување и

3) 1.000.000 евра ако друштвото се основа за вршење на работите на реосигурување.

(3) Ако друштвото за осигурување се основа за вршење на двете групи на осигурување, односно една група на осигурување и реосигурување, основната главнина уплатена во пари при основање на друштвото за осигурување не може да биде помала од кумулативната денарска противвредност на основната главнина од точките од став (2) на овој член за кои работи на осигурување и/или реосигурување се основа друштвото за осигурување.

(4) Денарската противвредност на средствата од став (2) на овој член пресметана по курсот на Народната банка на Република Македонија на денот на уплатата, домашните правни и физички лица ја уплатуваат на посебна сметка кај носителот на платниот промет.

(5) Странските правни и физички лица средствата од став (2) на овој член ги уплатуваат на девизна сметка кај Народната банка на Република Македонија.

(6) Друштвото за осигурување е должно да ја одржува вредноста на основната главнина.

Дозвола за основање и работа на друштвото за осигурување

Член 13

(1) За основање и работа на друштво за осигурување задолжително е добивање дозвола за основање и работа (во натамошниот текст: дозвола).

(2) Дозволата од став (1) на овој член е задолжителна и за воведување нова група на осигурување, како и за статусни измени на друштвото за осигурување.

(3) Под статусни измени од став (2) на овој член се подразбира спојување на друштва за осигурување или поделба на друштво за осигурување на повеќе самостојни друштва за осигурување.

Член 14

Друштвата за осигурување не можат да вршат работи на осигурување и/или реосигурување без дозвола од член 13 на овој закон.

Член 15

Барање за издавање дозвола од член 13 на овој закон се поднесува до Министерството за финансии.

Член 16

(1) Кон барањето од член 15 на овој закон се приложува:

1) предлог на актот за основање;

- 2) предлог на статут;
 - 3) предлог на акти на деловната политика наведени во член 22 на овој закон;
 - 4) доказ од носителот на платен промет дека се обезбедени средства за основната главнина, што не може да биде помала од износот утврден со овој закон;
 - 5) список на акционери со податоци за висината на нивните удели;
 - 6) информации за меѓусебната непосредна и посредна капитална, управувачка и роднинска поврзаност на акционерите и нивната финансиска состојба, како и доказ дека против нив не е во тек стечајна постапка и дека не се осудувани за кривично дело против имотот или од областа на финансиското работење во последните десет години;
 - 7) ревизорски извештај од овластено друштво за ревизија, ако основач е домашно правно лице;
 - 8) имиња на лицата членови на органот на управување на друштвото за осигурување и податоци од кои се гледа дека истите поседуваат соодветно знаење и искуство од областа на осигурувањето и реосигурувањето, како и доказ дека против нив не е во тек стечајна постапка и дека не се осудувани за кривично дело против имотот или од областа на финансиското работење во последните десет години и
 - 9) документација врз основа на која може да се констатира дека друштвото за осигурување е кадровски, технички и организационо оспособено за вршење на работите предвидени со актот за основање на друштвото за осигурување.
- (2) Министерот за финансии поблиску ја пропишува потребната стручна оспособеност и искуство за водење на друштвото за осигурување.
 - (3) Доколку основач на друштвото за осигурување е странско физичко или правно лице и домашно правно лице кое е непосредно или посредно во мнозинска сопственост на странски физички или правни лица, кон барањето од став (1) на овој член приложува и:
 - 1) мислење на странска институција овластена за надзор на друштвата за осигурување, ако странскиот акционер е друштво за осигурување и
 - 2) ревизорски извештај од овластено друштво за ревизија, ако странскиот акционер е правно лице кое не е друштво за осигурување.

Член 17

- (1) По барањето од член 15 на овој закон министерот за финансии одлучува со решение со кое се издава дозвола или се одбива барањето.
- (2) Барањето кое не ја содржи документацијата од член 16 на овој закон, се отфрла со решение.
- (3) Решението од став (1) на овој член се донесува во рок од 90 дена од денот на комплетирање на документацијата наведена во член 16 на овој закон. Ако во рамките на тој период не се донесе решение, барањето за дозвола се смета за одобрено.
- (4) Против решението од ставовите (1) и (2) на овој член може да се поднесе жалба до комисија на Владата на Република Македонија, во рок од осум дена од денот на доставувањето на решението.

(5) Министерството за финансии е должно во средствата за јавно информирање да го објави издавањето на дозволата за основање и работа на друштвото за осигурување, во рок од седум дена од денот на издавањето.

Член 18

Во решението со кое се издава дозвола се утврдуваат класите во рамки на групите на осигурување и реосигурување кои може да ги врши друштвото за осигурување.

Член 19

Друштвото за осигурување е должно да донесе акт за основање во рок од 60 дена од добивањето на решението со кое се издава дозвола.

Започнување со работа

Член 20

(1) Друштвото за осигурување е должно да започне со работа во рок од шест месеци од денот на добивањето на решението со кое се издава дозвола и за тоа писмено да го извести Министерството за финансии.

(2) Друштвото за осигурување е должно веднаш да го извести Министерството за финансии за прекин со работењето.

Барање согласност

Член 21

(1) Друштвото за осигурување е должно да бара согласност од Министерството за финансии за:

- 1) измена на статутот;
- 2) измена на актот за основање;
- 3) стекнување, постапно или одеднаш, на акции чиј вкупен кумулативен номинален износ изнесува 10, 25, 50 и 75% од вкупниот број акции со право на управување со друштвото за осигурување, без оглед на тоа дали акциите ги стекнуваат едно или повеќе поврзани лица;
- 4) измена на назив и седиште и
- 5) намалување на договорените суми на осигурување предвидено со член 51 став (3) од овој закон.

(2) Акциите со право на управување со друштво за осигурување стекнати спротивно на став (1) точка 3) на овој член не носат право на глас.

(3) По барањето од став (1) на овој член, Министерството за финансии е должно да одговори во рок од 60 дена од денот на комплетирање на барањето. Ако во рамките на тој период не се донесе решение, барањето за согласност се смета за одобрено.

(4) Начинот, постапката и документацијата за добивање согласност од став (1) на овој член поблиску ја пропишува министерот за финансии.

Акти на деловната политика

Член 22

(1) Акти на деловната политика на друштвото за осигурување се:

- 1) основи на деловната политика;
 - 2) општи и посебни услови за осигурување по групи и класи на осигурување;
 - 3) тарифи на премии по групи и класи на осигурување со структура на премијата согласно со членовите 26 и 27 на овој закон;
 - 4) технички основи на тарифите по класи на осигурување за животното и неживотно осигурување;
 - 5) правилник за формирање на технички резерви на осигурување и политика за управување со средствата;
 - 6) правилник за пласирање на средствата на техничките резерви;
 - 7) акт за формирање, управување и користење на математичката резерва за осигурување на живот и за други групи на осигурување во кои се применуваат табелите на смртност и други слични веројатносни табели и пресметки што се однесуваат на осигурување на живот;
 - 8) правилник за формирање фонд за превентива и управување и користење на фондот;
 - 9) програма за потребите од реосигурување, согласно со член 8 на овој закон;
 - 10) правилник за остварување на регреси и
 - 11) елаборат со проекција за очекувани деловни резултати за најмалку тригодишен период пред се во врска со очекуваниот приход од премиите, очекуваните штети, расходите за спроведување на осигурувањето, очекуваната добивка, очекуваните обесштетувања, односно осигурувања и очекуваното обликување на технички и други резерви.
- (2) На барање на Министерството за финансии, актите од став (1) на овој член се изготвуваат и за сите задолжителни осигурувања.
- (3) За измена на актите на деловната политика, друштвото за осигурување го известува Министерството за финансии веднаш по донесување на истите.

Упис во трговскиот регистар

Член 23

- (1) Друштвото за осигурување стекнува својство на правно лице со упис во трговскиот регистар.
- (2) Кон пријавата за упис во трговскиот регистар, покрај документацијата утврдена со Законот за трговските друштва се приложуваат:
- 1) доказ дека се уплатени паричните средства на име основна главнина на привремена сметка кај носителот на платниот промет, односно доказ дека странскиот основач ги уплатил девизните средства на посебна сметка кај Народната банка на Република Македонија и

2) дозвола од член 13 на овој закон.

(3) Во трговскиот регистар се впишуваат и филијалите на друштвото за осигурување основани согласно со Законот за трговските друштва.

(4) По извршената регистрација во трговскиот регистар, друштвото за осигурување е должно до Министерството за финансии да достави примерок од решението за упис во трговскиот регистар.

(5) Министерството за финансии води евиденција на друштвата за осигурување регистрирани во трговскиот регистар.

Дел трети

РАБОТЕЊЕ НА ДРУШТВО ЗА ОСИГУРУВАЊЕ

Член 24

(1) Работите на осигурување и реосигурување друштвото за осигурување ги врши во свое име и за своја сметка.

(2) Работите од став (1) на овој член, како и другите работи на осигурување, друштвото за осигурување може да ги врши и во свое име и за туѓа сметка или во име и за сметка на трети лица или може да посредува во вршењето на тие работи.

Член 25

(1) За обврските од договорот за осигурување и договорот за реосигурување, друштвото за осигурување одговара со целокупниот свој имот.

(2) Своето работење друштвото за осигурување го засновува на принципите на економичност, ликвидност и сигурност.

Член 26

(1) Премијата за осигурување се состои од функционална премија и дел на премијата за вршење на дејноста на осигурувањето.

(2) Функционалната премија содржи техничка премија, а може да содржи и дел за превентива ако тој дел е пресметан во премијата.

(3) Техничката премија е дел од премијата наменет за исполнување на обврските од осигурувањето.

(4) Средствата за превентива се средствата наменети за спречување и намалување на евентуални штетни настани.

Член 27

Премијата за остурување на живот се состои од:

- 1) дел од премија на име математичка резерва штеден дел;
- 2) дел од премија на име ризико премија и
- 3) дел од премија на име трошоци за работење на друштвото за осигурување.

Член 28

(1) Заради трајно обезбедување на извршувањето на обврските по договорите за осигурување и реосигурување, друштвото за осигурување е

должно да формира технички резерви, што се утврдуваат и водат според осигурително- техничките начела и сметководствените стандарди, кои се состојат од:

- 1) резерви за преносни премии;
- 2) резерви за бонуси и попусти;
- 3) резерви за штети и
- 4) други технички резерви.

(2) Друштвата за осигурување кои вршат осигурување на живот и/или други осигурувања за кои се однесуваат табелите на веројатност и пресметките кои се слични со осигурувањето на живот се должни, исто така, да издвојат и математичка резерва во утврден процент од уплатените премии по овие осигурувања, согласно со техничките основи.

Член 29

Резерви за преносни премии се издвојуваат во висина на оној дел од премијата што се пренесува во идниот пресметковен период во сразмер меѓу истечениот осигурителен период и преостанатиот период до истекот на договорот за осигурување.

Член 30

Резервите за бонуси и попусти се издвојуваат во висина еднаква на сумите кои осигурениците имаат право да ги примат врз основа на:

- 1) право на бонус имаат осигурениците кои немале пријавени штетни настани во текот на претходната година и
- 2) право на делумно намалување на премиите (попусти) имаат осигурениците кај кои е покажан позитивен однос меѓу техничката премија и исплатените отштетни износи, вклучувајќи ги и неликвидираните пријавени штети.

Член 31

(1) Резерви за штети се издвојуваат во висина на проценетите обврски кои друштвото за осигурување е должно да ги намира, врз основа на договорите за осигурување каде што осигурениот настан се појавил до крајот на пресметковниот период, без оглед дали настанот е пријавен, вклучувајќи ги сите трошоци кои произлегуваат од ненавременото извршување на обврските на друштвата за осигурување по комплетирани отштетни барања.

(2) Резервите за штети покрај проценетите обврски за пријавени, а се уште неликвидирани штети, ги вклучуваат и проценети обврски за настанати, а непријавени штети.

Член 32

(1) Математичка резерва се издвојува во висина на сегашната вредност на проценетите идни обврски на друштвото за осигурување кои произлегуваат од договорите за осигурување, намалени за сегашната вредност на идните премии кои треба да се платат врз основа на тие договори.

(2) Математичката резерва се пресметува со користење на соодветни

актуарски процени, притоа земајќи ги предвид сите идни обврски на друштвото за осигурување кои произлегуваат од поединечните договори за осигурување, вклучувајќи го и следново:

- 1) гарантирани плаќања на кои осигурениците имаат право;
- 2) бонуси на кои осигуреникот има право, поединечно или заедно со други осигуреници без оглед на формата на тие бонуси;
- 3) сите права кои осигуреникот може да ги избере врз основа на договорите за осигурување и
- 4) трошоци, вклучувајќи провизии.

(3) При одбирање на методите за актуарска процена, треба да се имаат предвид методите за процена на средствата кои ги покриваат техничките резерви што ги применува друштвото за осигурување.

(4) Математичката резерва мора да се пресметува за секој договор за осигурување поединечно. Соодветни генерализации можат единствено да се применат кога е очигледно дека резултатот кој произлегува од нив ќе биде приближно ист како и оној од поединечната пресметка.

(5) Кога врз основа на договорот за осигурување, осигуреникот има право на исплата на откупната вредност на полисата, математичката резерва издвоена врз основа на договорот за осигурување, не смее да биде под откупната вредност на полисата.

(6) Друштвото за осигурување, во прилог на годишниот извештај, е должно да обезбеди објаснување на основите и методите кои се применуваат за пресметување на математичката резерва.

Член 33

Други технички резерви ќе се издвојат за планираните идни обврски и ризици кои произлегуваат од осигурителното покритие за можни големи штети и ризици на кои не се однесува ниту една одредба од точките 1) до 3) од став (1) и став (2) од член 28 на овој закон.

Средства кои ги покриваат техничките резерви

Член 34

(1) Средствата кои ги покриваат техничките резерви ќе бидат вложувани во согласност со групата на осигурување која ја врши друштвото за осигурување, а ќе обезбедуваат сигурност, профитабилност и ликвидност на вложувањата на друштвото за осигурување.

(2) Друштвата за осигурување ги покриваат своите технички резерви само со оние групи на средства кои се дозволени.

(3) Средствата кои ги покриваат техничките резерви мора да бидат диверсифицирани и распоредени на начин кој ќе обезбеди дека не постои значително потпирање на било каква категорија на средства, пазар или инвестиција.

(4) Групите на средства од став (2) на овој член кои се дозволени и начинот на нивното вложување поблиску ги пропишува министерот за финансии.

(5) Средствата кои ги покриваат техничките резерви мора да бидат лоцирани во Република Македонија.

(6) Друштвото за осигурување е должно да изврши приспособување на вложувањата кои се однесуваат на средствата кои ги покриваат техничките резерви, а кои се изложени на ризик од потенцијални загуби поради промена на каматните стапки, флукуации на девизниот курс, кредитен ризик и други пазарни ризици, со обврските кои произлегуваат од договорите за осигурување на кои влијаат овие промени.

(7) При инвестирањето на средствата кои ги покриваат техничките резерви, друштвото за осигурување е должно да ја земе предвид пристигнатоста на своите обврски кои произлегуваат од договорите за осигурување.

Член 35

Средствата за осигурување на живот, друштвото за осигурување е должно да ги води на посебни сметки и тие средства не можат да се користат ниту да бидат предмет на присилно извршување, за покривање на обврските од други видови осигурување, односно реосигурување или на други обврски на друштвото за осигурување.

Средства кои ја покриваат математичката резерва

Член 36

Друштвото за осигурување кое издава полиси за оние класи на осигурување за кои мора да се издвои математичка резерва, е должно да издвои математичка резерва и да управува со неа, одвоено од другите средства на друштвото.

Член 37

Средствата кои ја покриваат математичката резерва, можат да се користат исклучиво за исплата на штети кои произлегуваат од оние класи на осигурување за кои била издвоена математичката резерва.

Член 38

Друштвото за осигурување е должно да обезбеди средствата на математичката резерва во секое време да бидат барем еднакви со откупната вредност на полисата. Во текот на годината, друштвото за осигурување е должно да стекне дополнителни средства за покривање на математичката резерва, доколку е ова потребно за усогласување на вредноста на средствата на математичката резерва со откупната вредност на полисата.

Член 39

Одредбите од член 34 на овој закон се применуваат и во однос на средствата кои ја покриваат математичката резерва.

Член 40

Друштвото за осигурување е должно, во однос на средствата кои ја покриваат математичката резерва, да отвори посебна сметка во банка и/или носител на платен промет. Преку оваа сметка ќе се извршуваат сите плаќања што се однесуваат на средствата на математичката резерва, а

истовремено на неа истите ќе се чуваат.

Член 41

(1) Резерви на сигурност се средства наменети за покривање на обврските од осигурувањето во подолг временски период.

(2) Друштвото за осигурување е должно во резервите на сигурност да издвои најмалку 1/3 од остварената добивка искажана по годишната сметка, ако добивката не се користи за покривање на загубите од претходните години.

(3) Друштвото за осигурување што формирало резерви на сигурност најмалку во висина на 50% од остварената просечна премија на осигурување во последните две години, при што премиите од претходните години се зголемуваат за индексот на порастот на цените на мало, сметајќи ја и годината за која се распоредува остварената добивка, не е должно да ја издвојува од добивката во резервите на сигурност.

Управување со ликвидност

Член 42

(1) Друштвото за осигурување е должно да управува со средствата на начин кој ќе овозможи истите во секое време да одговорат на пристигнатите обврски.

(2) Со цел следење на принципот на ликвидност, друштвото за осигурување е должно да спроведува политика на редовно управување со ликвидноста, преку:

1) планирање на тековните и можните одливи на парични средства и соодветен прилив на истите;

2) редовна контрола на ликвидноста и

3) усвојување на соодветни мерки за спречување и/или отстранување на причините за неликвидност.

Член 43

(1) Друштвото за осигурување е должно редовно да пресметува и/или врши контрола на:

1) обемот на техничките резерви;

2) групите, распределбата, приспособувањето и локализирањето на средствата кои ги покриваат техничките резерви и/или осигурителното покритие;

3) обемот на резервите на сигурност;

4) нивото на маргината на солвентност и

5) нивото на гарантниот фонд.

(2) Друштвото за осигурување е должно, квартално да го известува Министерството за финансии за податоците наведени во став (1) на овој член.

Член 44

Приходите на друштвото за осигурување се формираат од премијата за осигурување, премијата за активните работи на соосигурување и

реосигурување и од другите приходи на работите на осигурувањето, од приходите од инвестициони активности и од вонредни приходи.

Член 45

Расходи на друштвото за осигурување се трошоците за исплата на штетите, премијата врз основа на соосигурување и реосигурување, издвојувањата за превентива, техничките резерви, резервите за масовни и катастрофални штети, посебната резерва за обезбедување од ненаплатени побарувања врз основа на премиите и други деловни расходи, расходите на финансирање и вонредни расходи.

Член 46

Издвојувањата за технички резерви и посебната резерва, освен издвојувањата за математичка резерва, се приход во следниот пресметковен период.

Член 47

(1) Дел од приходите од работењето на друштвото за осигурување, што по годишните сметки преостанува по намирувањето на расходите, се искажува како остварена добивка.

(2) Добивката од став (1) на овој член, по намирување на даночните обврски врз основа на одлука на органот на управување на друштвото за осигурување се користи за:

- 1) покривање на загубите од претходната година;
- 2) издвојувања во резервите на сигурност;
- 3) исплата на дел од добивката на акционерите и на вработените на друштвото;
- 4) издвојување на дополнителни суми по осигурување на живот;
- 5) издвојување во други резерви на друштвото за осигурување и
- 6) нераспоредена добивка.

Член 48

Ако приходите на друштвото за осигурување по годишната сметка не се доволни за покривање на расходите, друштвото за осигурување искажува загуба во работењето.

Член 49

Загубата од член 48 на овој закон, друштвото за осигурување ја покрива од:

- 1) нераспоредената добивка;
- 2) резервите на сигурноста;
- 3) фондот за превентива, ако надлежниот орган на друштвото за осигурување донесе таква одлука и
- 4) други резерви.

Член 50

(1) Друштвото за осигурување што врши осигурување на живот посебно ја утврдува добивката, односно загубата за таа група на

осигурување.

(2) Друштвото за осигурување што врши работи на осигурување и работи на реосигурување е должно посебно да ја утврди добивката, односно загубата од тие работи и да искаже единствен резултат.

Член 51

(1) Во случај на друштвото за осигурување кое врши осигурување на живот, да му претстои ликвидација или стечај, Министерството за финансии ќе ги преземе сите потребни мерки, сите осигурувања на живот и средствата врз основа на осигурување на живот да им се отстапат на други друштва за осигурување ако тие ги прифаќаат.

(2) Во случај од став (1) на овој член, преземените обврски спрема осигурениците не се менуваат.

(3) Ако не постојат услови за отстапување на договорите за осигурување на живот на други друштва заради основање на ново друштво за осигурување на живот или за отстапување на тие осигурувања на други друштва за осигурување, договорените суми за осигурување можат да се намалат.

(4) За донесување на актот за основање, односно за отстапување на осигурувањата од став (1) на овој член, осигурениците на живот формираат одбор кој ги презема сите подготвителни дејствија за основање на ново друштво за осигурување на живот или за отстапување на осигурувањата на живот на други друштва за осигурување, во согласност со одредбите на овој закон.

Дел четврти

ПОТРЕБНИ СРЕДСТВА НА ДРУШТВАТА ЗА ОСИГУРУВАЊЕ

Член 52

(1) Друштвото за осигурување, во однос на целокупното работење, перманентно ќе одржува потребно ниво на маргина на солвентност. Маргината на солвентност ја сочинуваат изворите на средства на друштвото за осигурување ослободени од каква и да било обврска која произлегува од договорите за осигурување.

(2) Маргината на солвентност се состои од:

- 1) уплатена основна главнина;
- 2) резерва на сигурност и средствата на превентива;
- 3) пренесена нераспределена добивка;
- 4) нераспределена добивка од претходната година и
- 5) резерви за масовни катастрофални штети.

(3) Министерството за финансии има право да додаде дополнителни ставки од оние наведени во став (2) на овој член, се додека истите го исполнуваат критериумот од став (1) на овој член.

(4) Начинот на пресметка на потребното ниво на маргината на солвентност го пропишува министерот за финансии.

(5) Износот на средствата кои ја сочинуваат маргината на солвентност од став (2) на овој член треба да биде барем еднаков на

потребното ниво на маргината на солвентност пресметана на начин наведен во став (4) на овој член.

(6) Износот на средствата кои ја сочинуваат маргината на солвентност од став (2) на овој член, во ниту еден случај не смее да биде понизок од износот на гарантниот фонд.

Член 53

(1) Гарантниот фонд е минималниот износ на капитал кој обезбедува друштвото за осигурување да ги извршува своите обврски што произлегуваат од договорите за осигурување.

(2) Гарантниот фонд претставува една третина од пресметаното потребно ниво на маргина на солвентност.

(3) Висината на гарантниот фонд во ниеден момент не може да биде пониска од износот наведен во член 12 став (2) од овој закон.

Дел петти

ЗАДОЛЖИТЕЛНО ОСИГУРУВАЊЕ

I. Видови задолжителни осигурувања

Член 54

Според овој закон задолжително се осигуруваат:

- 1) патниците во јавниот сообраќај од последици на несреќен случај;
- 2) сопствениците, односно корисниците на моторни возила од одговорност за штети причинети на трети лица;
- 3) сопствениците, односно корисниците на воздухоплови од одговорност за штети причинети на трети лица;
- 4) сопствениците, односно корисниците на бродови, односно на чамци на моторен погон од одговорност за штети причинети на трети лица и
- 5) сопствениците, односно корисниците на шински возила (возови, шинобуси и друго) од одговорност за штети причинети на трети лица.

Член 55

(1) Сопствениците, односно корисниците на превозни средства на кои се применуваат одредбите на овој закон за задолжителното осигурување се должни пред да го пуштат превозното средство во сообраќај да склучат договор за задолжително осигурување со друштво за осигурување кое има дозвола за вршење на тие групи на осигурување.

(2) Друштвата за осигурување членки на Националното биро за осигурување што се занимаваат со осигурување од автомобилска одговорност ги усогласуваат заедничките услови, тарифите на премии и единствените критериуми за процена на штета. Националното биро за осигурување ги објавува усогласените единствени услови и тарифите на премиите.

(3) Договорот од став (1) на овој член се склучува под услови кои

друштвото за осигурување го врши задолжителното осигурување.

Член 56

Одредбите на овој закон за задолжителните осигурувања не се однесуваат на превозните средства на Армијата на Република Македонија, освен за возила кои служат за цивилна употреба и секојдневно се во јавниот сообраќај.

II. Осигурување на патници во јавен превоз од последици на несреќен случај

Член 57

(1) Сопствениците, односно корисниците на возилата регистрирани за превоз на патниците во јавниот сообраќај се должни со друштво за осигурување да склучат договор за осигурување на патниците од последици на несреќен случај.

(2) Договорот од став (1) на овој член се должни да го склучат сопствениците, односно корисниците на:

1) автобуси со кои се врши јавен превоз во градскиот, меѓуградскиот и во меѓународниот линиски и вонлиниски сообраќај;

2) патнички такси - автомобили и рент-а-кар возила кога се изнајмуваат со возач;

3) автобуси што вршат превоз на работници до работа и од работа;

4) шински возила за превоз на патници;

5) сите видови езерски и речни пловила, вклучувајќи ги и скелињата и сплавовите со кои на редовни линии или слободно се превезуваат патници, вклучувајќи и крстарење и превоз на туристи;

6) сите видови рент-а-кар пловила од став (2) точка 5 на овој член што се изнајмуваат со најмалку еден член на екипажот;

7) воздухоплови со кои се врши јавен превоз на патници на редовните и на посебните линии или слободно;

8) туристички воздухоплови што се користат за кратки прелети и за панорамски летови и рент-а-кар воздухоплови што се изнајмуваат со пилот;

9) автобуси со кои туристичките претпријатија ги превезуваат туристите и

10) сите други превозни средства без оглед на видот на погонот со кои се превезуваат патници со наплата на превозот во вид на регистрирана дејност.

(3) Договорот од став (2) на овој член сопствениците, односно корисниците на возилата регистрирани за превоз на патниците во јавниот сообраќај се должни да го склучат пред да се пушти превозното средство во сообраќај.

Член 58

(1) Патници во јавен сообраќај, во смисла на одредбите од овој закон, се сметаат лицата кои заради патување се наоѓаат во едно од превозните средства одредени за вршење на јавен превоз, независно дали имаат или немаат возен билет, како и лицата кои се наоѓаат во кругот на станицата, пристаништето, аеродромот или во непосредна близина на превозното средство пред качувањето, односно по слегувањето, кои имале намера да патуваат со определено превозно средство или со него патувале.

(2) За патници од став (1) на овој член се сметаат и лицата кои имаат право на бесплатен превоз или возење.

(3) Докажувањето дека некое лице било патник, паѓа на товар на корисникот на осигурувањето.

Член 59

(1) Најниските осигурени суми на кои може да биде договорено осигурувањето за еден патник во случај на смрт, трајно губење на општата работна способност и преодна неспособност за работа пресметани во денарска противвредност по курсот на Народната банка на Република Македонија на денот на уплатата изнесуваат:

1) 1.250 евра во случај на смрт на патникот;

2) 2.500 евра во случај на трајно губење на општата работна способност и

3) 600 евра во случај на преодна неспособност за работа и нужни трошоци за лекување.

(2) Надоместокот за стварни и нужни трошоци за лекување и изгубена заработувачка се исплатуваат независно од исплатената осигурена сума во случај на смрт, односно во случај на трајно губење на општата работна способност.

(3) Со денот на конечното утврдување на трајната, односно преодната неспособност за работа престанува обврската за надоместок за натамошни трошоци за лекување и изгубената заработувачка.

(4) Се надоместуваат само оние трошоци за лекување кои ги снесува патникот.

Член 60

(1) Патникот на кого ќе му се случи несреќен случај, односно корисникот на осигурувањето во случај на смрт на патникот, има право да бара од друштвото за осигурување кај кое е извршено осигурувањето непосредно на него да му ја изврши обврската од договорот за осигурување.

(2) Ако за настанатата штета е одговорен превозникот кој склучил договор за осигурување, во надоместокот на штетата што ја долгува превозникот ќе се засмета износот што друштвото за осигурување го исплатило врз основа на задолжително осигурување на патниците.

(3) Ако сопственикот, односно корисникот на возилото не склучил договор за осигурување на патниците според одредбите на овој закон, а се

случил несреќниот случај патникот, односно лицето кое би било корисник на осигурувањето да бил склучен договор за осигурување, може да истакне барање за исплата на осигурената сума од кое било друштво за осигурување што на територијата на Република Македонија врши таков вид на осигурување.

(4) Друштвото за осигурување на кое му се обратило лицето од став (2) на овој член ќе постапи како да бил склучен договор за осигурување со осигурената сума од член 59 на овој закон.

(5) Друштвото за осигурување од став (2) на овој член што извршило исплата на осигурената сума има право на регрес на исплатениот износ заедно со каматите и трошоците од сопственикот на возилото, односно од лицето одговорно за штетата.

(6) Ако друштвото за осигурување не може ниту во судска постапка ниту во случај на престанок на друштвото да го оствари правото на регрес од став (4) на овој член, има право барањето за исплата на надоместениот износ да го истакне спрема други друштва за осигурување што вршат таков вид осигурување и тоа сразмерно на премијата остварена во задолжителното осигурување на патниците во јавниот сообраќај во однос на вкупната премија остварена на територијата на Република Македонија во тој вид осигурување.

(7) Во случај на престанок на друштвото за осигурување лицето од став (1) на овој член може да побара надомест од друштвата за осигурување од став (3) на овој член.

(8) Исплатениот надомест од став (7) на овој член го поднесуваат сите друштва за осигурување кои спроведуваат осигурување на патници во јавен превоз од последици на несреќен случај сразмерно на премијата што ја остваруваат од овој вид на осигурување.

III. Осигурување на сопственици, односно корисници на моторни возила од одговорност за штети предизвикани на трети лица

Член 61

(1) Сопственикот, односно корисникот на моторно возило и на приклучно возило е должен да склучи договор за осигурување од одговорност за штети што со употреба на моторно возило (во натамошниот текст: осигурување од автомобилска одговорност) ќе им ја причини на трети лица поради смрт, телесна повреда, нарушување на здравјето, уништување или оштетување на предмети, освен од одговорност за штети за предметите што ги примил на превоз.

(2) Како штета што е предизвикана со употреба на моторно возило се смета и штетата што на трето лице му е предизвикана со паѓање на предмети од моторното или од приклучното возило.

Член 62

(1) Моторни и приклучни возила, во смисла на овој закон, се сите возила на моторен погон што се движат по јавен пат на кој се врши сообраќај што според прописите за регистрација на друмските возила,

мораат да имаат сообраќајна дозвола која се продолжува во рокови не подолги од 12 месеци, при претходен технички преглед, а за тракторите независно од поседувањето на сообраќајната дозвола и роковите за технички преглед.

(2) Регистрација на моторно и приклучно возило, продолжување на регистрација и издавање пробни таблички може да се изврши откако на органот надлежен за регистрација ќе му биде поднесен доказ за склучениот договор за осигурување.

Член 63

Не се сметаат за трети лица, во смисла на овој закон, и немаат право на надомест на штета врз основа на осигурување од автомобилска одговорност:

- 1) договорувачот на осигурување;
- 2) сопственикот, сосопственикот, корисникот и секој друг имател на возило и тогаш кога не управувале со возилото при настанувањето на штетата;
- 3) возачот на возилото кој е одговорен за штетата и
- 4) лица кои на недозволен начин го присвоиле возилото па и тогаш кога во моментот на незгодата неуправувале со возилото.

Член 64

(1) Износите на кои мора да се договори осигурување од автомобилска одговорност пресметани во денарска противвредност по курсот на Народната банка на Република Македонија на денот на уплатата не може да бидат пониски од:

- 1) 100.000 евра за товарни возила и автобуси и
- 2) 50.000 евра за сите други возила.

(2) Обврската на друштвото за осигурување за надомест на штета врз основа на осигурување од авто- одговорност не може да биде повисока од износите што се утврдени во став (1) на овој член, ако со договорот за осигурување не е договорен повисок износ.

(3) Ако износот на кој е договорено осигурувањето од автомобилска одговорност не е доволен за надоместување на сите штети предизвикани со истиот настан, првенствено се надоместуваат штетите на лица.

(4) Ако има повеќе оштетени лица, а вкупниот надоместок го надминува износот на кој е договорено осигурувањето од автомобилска одговорност, правата на оштетените лица спрема друштвото за осигурување сразмерно се намалуваат.

(5) Друштвото за осигурување кое му исплатило на едно оштетено лице износ поголем од овој што му припаѓа со оглед на сразмерното намалување на надоместокот поради тоа што не знаело ниту можело да знае дека постојат и други оштетени лица, останува во обврска спрема другите лица само до висината на износот на кој е договорено осигурувањето од автомобилска одговорност.

Член 65

(1) Кога правното лице кое врши работи на здравствено, инвалидско или пензиско осигурување ќе истакне отштетно барање, друштвото за осигурување е должно во рамките на одговорноста на својот осигуреник да плати надоместок во висина на трошоците за лекување и на другите нужни трошоци направени во согласност со законските прописи за здравствено осигурување, односно е должно да плати сразмерен износ на придонесот за инвалидско или пензиско осигурување.

(2) Сразмерниот износ на придонесот за пензиско и инвалидско осигурување се определува во капитализиран износ спрема преостанатото време на работниот стаж и според годината на возраст на физичкото лице потребни за стекнување право на старосна пензија.

Член 66

(1) Оштетеното лице има право барањето за надоместок на штета да го истакне директно спрема друштвото за осигурување.

(2) Друштвото за осигурување не може спрема оштетеното лице да истакне приговор што врз основа на законот или договорот за осигурување би можело да го истакне спрема осигуреното лице поради непридржувањето кон законот или кон договорот.

Член 67

(1) Со осигурувањето од автомобилска одговорност, согласно со одредбите на овој закон, се опфатени и штетите предизвикани со употреба на возилото што го користело, односно со кое управувало лице кое немало овластување.

(2) Како лице кое немало овластување, во смисла на овој закон, се смета лице кое:

- 1) управува со моторно возило без соодветна возачка исправа;
- 2) без надзор на овластен возач - инструктор се обучува за управување со моторно возило во сообраќајот;
- 3) без знаење и одобрение на сопственикот, односно корисникот на моторното возило го употребило возилото;
- 4) на противправен начин дошло до владение на моторното возило и
- 5) управува моторно возило под дејство на алкохол, дроги и други наркотични средства.

(3) Друштвото за осигурување што ќе ја надомести штетата од став (1) на овој член има право на регрес на исплатениот износ на надоместокот на штетата, заедно со каматата и трошоците од лицето од став (2) на овој член.

Член 68

Ако во текот на траењето на осигурувањето се промени сопственикот, односно корисникот на моторното возило, правата и обврските од договорот за осигурување од автомобилска одговорност преминуваат врз новиот сопственик, односно корисник и траат до истекот на тековниот период за осигурување.

Член 69

Друштвото за осигурување кај кое сопственикот, односно корисникот на возилото се осигурал од автомобилска одговорност е должно штетата што е нанесена со употреба на возилото во земјите членки на Советот на бира за зелена карта да му ја надомести на третото лице во висина определена со прописите за задолжителното осигурување на државата во која настапила штетата, но со доплатна премија за проширување на осигурителното покритие утврдено со член 64 став (1) на овој закон.

Член 70

(1) Лице на кое на територијата на Република Македонија му е причинета штета со употреба на моторно возило чиј сопственик, односно корисник не е осигуран од автомобилска одговорност има право да бара надоместок на штета од друштвото за осигурување кое врши задолжително осигурување од автомобилска одговорност.

(2) Лице кое не е државјанин на Република Македонија, а на кое на територијата на Република Македонија му е причинета штета со употреба на возило чиј сопственик, односно корисник не е осигуран од автомобилска одговорност има право на надоместок на штета врз основа на став (1) од овој член, само во случај ако по законот на државата чиј државјанин е сопственикот, односно корисникот на возило државјаните на Република Македонија имаат право на надоместок на штета предизвикана со употреба на неосигурано моторно возило.

(3) Друштвото за осигурување на кое му е поднесено барањето од став (1) на овој член е должно да исплати надоместок на штета како да бил склучен договор за осигурување.

(4) Обврската на друштвото за осигурување од став (3) на овој член не може да биде повисока од износот утврден со член 64 став (1) на овој закон.

(5) За исплатениот надомест од ставовите (1) и (2) на овој член, друштвото за осигурување има право на регрес од сопственикот, односно корисникот на возилото кој не склучил договор за осигурување од автомобилска одговорност.

(6) Доколку исплатениот надомест не може да се оствари или не може целосно да се оствари од регресниот должник, ненаплатениот износ го поднесуваат сите друштва за осигурување кои спроведуваат осигурување од автомобилска одговорност сразмерно на премија што ја остваруваат од тој вид осигурување.

Член 71

(1) Оштетеното лице на кое му е предизвикана штета со употреба на непознато моторно возило од друштвото за осигурување кое врши осигурување од автомобилска одговорност има право да бара надомест на штета поради смрт, повреда на телото или нарушување на здравјето и тоа до висината на најнискиот износ на кој мора да се договори осигурување од автоодговорност на патнички возила.

(2) Лице кое не е државјанин на Република Македонија, а на кое на

територијата на Република Македонија му е причинета штета со употреба на непознато возило, има право на надомест на штета врз основа на став (1) од овој член, само ако според прописите на државата чиј државјанин е тој државјанин на Република Македонија имаат право на надомест на штета предизвикана со употреба на непознато возило.

(3) Штетата од непознато возило ја поднесуваат сите друштва за осигурување што вршат осигурување од автомобилска одговорност на територијата на Република Македонија сразмерно на премијата што ја остваруваат во тој вид осигурување во однос на вкупната премија остварена на територијата на Републиката за тој вид на осигурување.

(4) Ако се пронајде возилото со чија употреба е предизвикана штетата, друштвата за осигурување што ја поднеле штетата имаат право на регрес спрема друштвото кај кое било извршено осигурување од автомобилска одговорност и тоа за исплатениот износ, каматата и трошоците.

Член 72

(1) Оштетеното лице кое не може да го наплати правото на надомест на штета поради престанување на друштвото за осигурување кај кое сторителот на штетата е осигурен од автомобилска одговорност, правото на надомест на штетата може да го оствари кај друго друштво за осигурување што врши осигурување од автомобилска одговорност.

(2) Исплатениот надомест од став (1) на овој член го сносат сите друштва за осигурување што вршат осигурување од автомобилска одговорност сразмерно на премијата во тој вид осигурување.

Член 73

(1) Лице кое со моторно возило со странска регистрација влегува на територијата на Република Македонија задолжително мора да поседува важечка меѓународна исправа за осигурување од автомобилска одговорност која важи за територијата на Република Македонија или некој друг доказ за постоењето на такво осигурување што ги покрива штетите најмалку до износот од член 64 став (1) на овој закон.

(2) Меѓународната исправа од став (1) на овој член е задолжителна и за моторно возило кое се доопремува во Република Македонија со некое превозно средство.

(3) Исправата од став (2) на овој член не е потребна доколку моторното возило нема да биде користено во Република Македонија.

(4) На границата при влегување во Република Македонија надлежниот орган за внатрешни работи контролира дали се исполнети условите од ставовите (1), (2) и (3) на овој член.

Член 74

(1) Како меѓународни исправи и докази од член 73 став (1) на овој закон се сметаат оние документи чија важност ја признава Националното биро за осигурување.

(2) Признавањето на важноста на меѓународните исправи и докази, Националното биро за осигурување може да го изврши само однапред, со

известување на органот надлежен за внатрешни работи и на Царинската управа.

(3) Признавањето на важноста на меѓународните исправи и докази го вклучува и гарантирањето на Националното биро за осигурување за обврските засновани со тие исправи и докази до износот од член 64 став (1) на овој закон.

Член 75

Лицата кои немаат важечка меѓународна исправа или доказ од член 73 став (1) на овој закон се должни на границата на Република Македонија да склучат договор за осигурување од автомобилска одговорност со друштво за осигурување кое е член на Националното биро за осигурување основано согласно со овој закон.

Член 76

(1) Оштетено лице на кое му е нанесена штетата со употреба на возило со странска регистрација, ако за возилото постои важечка меѓународна исправа или доказ за постоење на осигурување од автомобилска одговорност од член 73 став (1) на овој закон, поднесува отштетно барање до Националното биро за осигурување.

(2) Обработката и исплатата на отштетните побарувања од став (1) на овој член, Националното биро за осигурување може да ги отстапи на друштвата за осигурување - членки на Бирото кои вршат осигурување од автомобилска одговорност.

(3) Друштвото за осигурување на кое му е отстапено отштетното побарување, е должно истото да го обработи и исплати во согласност со меѓународната спогодба за осигурување на моторните возила, во рок од 60 дена од денот на поднесувањето на отштетното барање заедно со потребната документација.

(4) Доколку друштвото за осигурување не го исплати надоместокот на штетата во рокот од став (3) на овој член отштетното лице може да поднесе тужба против Националното биро за зелена карта и друштвото за осигурување од став (3) на овој член.

Член 77

Штетата предизвикана со употреба на возило со странска регистрација кое е осигурено согласно со член 75 од овој закон, друштвото за осигурување ја надоместува согласно со одредбите на овој закон што се применуваат за возилата со регистрација на Република Македонија.

Член 78

За надоместок на штета што е предизвикана со употреба на возило со странска регистрација кое нема важечка меѓународна исправа или доказ за осигурување од автомобилска одговорност, важат одредбите од член 70 на овој закон.

Член 79

Сопственикот, односно возачот на моторното возило на барање на овластено лице од органот надлежен за внатрешни работи е должен да даде на увид важечка полиса за осигурување од автомобилска одговорност, а возачот на моторно возило со странска регистрација зелена карта.

Член 80

(1) Учесниците во сообраќајната незгода се должни, на барање на осигурувачот обработувачот на отштетното побарување, да дадат опширно известување за околностите под кои се случила сообраќајната незгода. Ако тоа не го сторат се должни да ја надоместат штетата настаната од нивното воздржување.

(2) Органот за внатрешни работи, како и правосудните и другите органи што ја водат постапката за сообраќајните несреќи, се должни на барање на друштвото за осигурување да дадат податоци за сообраќајната несреќа.

IV. Осигурување на сопственик, односно корисник на воздухоплов од одговорност за штети нанесени на трети лица

Член 81

(1) Сопственикот, односно корисникот на воздухоплов запишан во регистарот на воздухоплови на Република Македонија, е должен кај друштвото за осигурување основано согласно со овој закон да се осигура од одговорност за штета што воздухопловот може да ја предизвика на трети лица поради смрт, повреда, нарушување на здравјето, уништување или оштетување на предмети, освен од одговорност за штети на предмети што ги примил на транспорт.

(2) Како штета што е предизвикана со употреба на воздухоплов, се смета и штетата што на трето лице му е предизвикана, со паѓање или исфрлање на предмети од воздухопловот.

(3) Лицата кои се превезуваат со воздухопловот се сметаат за трети лица. Лицата кои по налог на сопственикот, односно корисникот на воздухопловот или за негова сметка, работат на извршување на транспортот, не се сметаат за трети лица, во смисла на овој закон.

(4) Најниските износи на кои сопствениците или корисниците од став (1) на овој член ќе бидат осигурени се:

Реден број	Вид на воздухоплов	Суми на осигурување во евра
1.	За воздухоплови за јавен превоз на патници и ст. а) за маса од 2.700 кг. б) за маса од 2.701 до 5.700 кг в) за маса од 5.701 до 27.000 кг г) за маса од 27.001 до 72.000 кг д) за маса над 72.000 кг	50.000 100.000 300.000 600.000 1.000.000
2.	За другите воздухоплови:	
	а) за змејови, ултра лесни едрилицы, параглајдери	3.000
	б) за едрилицы, балони, змејови со мотор и ултралесни воздухоплови со мотор	5.000
	в) за воздухоплов со сопствен погон кој се користи за спортска дејност или кои граѓаните ги користат за лична употреба	6.000
	г) за воздухоплови кои се користат за други цели (вршење на стопанска дејност) вршење на управни работи, вршење на научно- истражувачки работи, укажување на санитарна помош и противпожарна служба	25.000
	д) воздухоплови кои се користат за обука на летечкиот персонал	20.000

Осигурените износи се пресметуваат во денарска противвредност според девизниот курс на Народната банка на Република Македонија на денот на издавањето на полисата.

(5) Сопствениците или корисниците на воздухопловите можат да бидат осигурени на износи повисоки од оние наведени во став (4) на овој член.

(6) Осигурените износи од став (4) на овој член претставуваат највисока одговорност на осигурителот за надомест на штета.

(7) Ако износот на кој е договорено осигурувањето не е доволен за надоместување на сите штети предизвикани со ист штетен настан, првенствено се надоместуваат штети на лица. Ако има повеќе оштетени лица, а вкупниот надоместок го надминува износот на кој е договорено осигурување од авиоодговорност, правата на оштетените лица спрема друштвото за осигурување сразмерно се намалуваат.

(8) Осигурителното покритие важи за период од 12 месеци, само во рамките на територијата на Република Македонија, ако поинаку не е договорено.

(9) За странскиот воздухоплов кој влегува во воздушниот простор на Република Македонија е задолжително осигурување од одговорност за штетите од став (1) на овој член, освен ако не е дадено друго обезбедување за надомест на штета или ако со меѓународен договор поинаку не е утврдено.

V. Осигурување на сопственик, односно корисник на брод, односно чамец на моторен погон од одговорност за штети нанесени на трети лица

Член 82

(1) Сопственикот, односно корисникот на брод, односно чамец на моторен погон со сила на моторот над 1,5 КС регистриран за деловни цели, спорт и разонода, впишан во бродскиот регистар е должен да се осигура од одговорност за штетите што бродот, односно чамецот на моторен погон може да ги предизвика на трети лица и патници поради смрт, телесна повреда или нарушување на здравјето, уништување или оштетување на предмети, освен од одговорност за штети на предмети примени на транспорт.

(2) Осигурувањето од став (1) на овој член се врши при регистрацијата, односно при продолжувањето на регистрацијата на бродот, односно чамецот на моторен погон.

(3) Во смисла на овој закон, не се сметаат за трети лица и немаат право на надоместок:

- 1) договарачот на осигурувањето;
- 2) сопственикот, корисникот и секој друг имател на пловниот објект, дури и кога не управувале со истиот при настанување на штета;
- 3) возачот на пловниот објект одговорен за штетата и
- 4) лицето кое на недозволен начин го присвоил пловниот објект, дури и кога не управувал со него, во моментот кога настанала несреќата.

(4) Најниските износи на кои сопствениците или корисниците од став (1) на овој член ќе бидат осигурени се:

Бр.	Вид на пловен објект	Суми на осигурување во евра
1.	чамци, скутери и глисери со сила до 5 КС	7.500
2.	чамци, јахти и глисери со сила 5-15 КС	15.000
3.	чамци, јахти и бродови и други пловни објекти со сила 15-50 КС	40.000
4.	бродови со над 50 КС	100.000

Осигурените износи се пресметуваат во денарска противвредност според девизниот курс на Народната банка на Република Македонија на денот на издавањето на полисата.

(5) Сопствениците или корисниците на пловни објекти можат да бидат осигурени на износи повисоки од оние наведени во став (4) на овој член

(6) Осигурените износи од став (4) на овој член претставуваат највисока одговорност на осигурителот за надомест на штета.

(7) Осигурителното покритие важи за период од 12 месеци, само во рамките на територијата на Република Македонија, ако поинаку не е договорено.

(8) Странските сопственици или корисници на пловни објекти се должни да презентираат доказ дека имаат валидна странска полиса за одговорност или да склучат такво осигурување во земјата додека го користат пловниот објект во водите на Република Македонија.

(9) Одредбите од овој закон што се однесуваат на осигурувањето на сопственикот, односно корисникот од одговорност за штети на трети лица ако штетата ја предизвикало непознато неосигурано или странски сопственик на моторно возило соодветно се применуваат и на одговорноста за надомест на штета предизвикана со користење на непознат, неосигурен или странски брод, односно чамец на моторен погон.

VI. Осигурување на сопствениците, односно корисниците на шински возила од одговорност за штети предизвикани на трети лица

Член 83

(1) Сопственикот, односно корисникот на шинските возила, запишан во регистарот за вршење на таа дејност во Република Македонија, е должен кај друштвото за осигурување основано согласно со овој закон, да се осигура од одговорност на штети што може да ги предизвика на трети лица поради смрт, повреда, нарушување на здравје, уништување и оштетување на предмети, освен од одговорност за штети на предмети што ги примил на транспорт.

(2) Како штета што е предизвикана со употреба на шински возила, се смета и штетата што на трето лице му е предизвикана, со паѓање или исфрлање на предмети од шинските возила.

(3) Лицата кои се превезуваат со шинските возила се сметаат за трети лица. Лицата кои по налог на сопственикот, односно корисникот на шинските возила работеле на извршување на нивното управување не се сметаат за трети лица, во смисла на овој закон.

(4) Најнискиот износ на кој сопствениците, односно корисниците од став (1) на овој член ќе бидат осигурени изнесува 500.000 евра. Осигурениот износ се пресметува во денарска противвредност според девизниот курс на Народната банка на Република Македонија на денот на издавање на полисата.

(5) Сопствениците и корисниците на шински возила можат да бидат

осигурени од одговорност на повисоки износи од оние предвидени во став (4) на овој член.

(6) Осигурените износи од став (4) на овој член претставуваат највисока обврска на осигурителот за надомест на штета.

(7) Ако износот на кој е договорено осигурувањето од одговорност не е доволен за надоместување на сите штети предизвикани со ист штетен настан, првенствено се надоместуваат штети на лица. Ако има повеќе оштетени лица, а вкупниот надоместок го надминува износот на кој е договорено осигурување од одговорност на шински возила, правата на оштетените лица спрема друштвото за осигурување сразмерно се намалуваат.

(8) Осигурителното покритие се договара за период од 12 месеци, а се однесува на Република Македонија и надвор од неа.

(9) Странските сопственици или корисници на шински возила се должни да презентираат доказ дека имаат валидна странска полиса за одговорност или да склучат такво осигурување во земјата додека го користат шинското возило на територија на Република Македонија.

Дел шести

ТРГОВСКИ КНИГИ И ГОДИШЕН ИЗВЕШТАЈ

Деловни книги

Член 84

Друштвата за осигурување се должни да водат трговски книги и да изготвуваат годишни извештаи, да составуваат книговодствени документи, да ги вреднуваат ставките во деловните биланси и годишни сметки и да ја известуваат јавноста за податоците од годишните извештаи согласно со одредбите од Законот за трговските друштва и друг закон, ако со овој закон поинаку не е уредено.

Член 85

(1) Друштвата за осигурување ги водат деловните книги според контниот план наменет за друштвата за осигурување.

(2) При изготвувањето на финансиските извештаи, друштвата за осигурување ги користат формите на финансиски извештаи наменети за друштвата за осигурување.

Член 86

(1) Друштвата за осигурување составуваат финансиски и годишни извештаи за деловната година која е еднаква со календарската година и ги доставуваат до Министерството за финансии во првите три месеци од тековната година за изминатата година.

(2) Друштвата за осигурување ги составуваат финансиските и годишните извештаи врз основа на вистинити податоци.

Ревизија на сметководни прегледи

Член 87

Друштвата за осигурување се должни финансиските и годишните извештаи да ги поднесат на ревизија. Извештаите од ревизијата треба да се достават до Министерството за финансии најдоцна до 1 јуни од тековната година за изминатата година.

Контен план и контна рамка

Член 88

Министерството за финансии согласно со меѓународните сметководствени стандарди ги пропишува:

- 1) контниот план на друштвата за осигурување;
- 2) групите и формите на финансиски извештаи наменети за друштвата за осигурување и
- 3) детална содржина на годишните извештаи за работењето на друштвата за осигурување и анекси кон тие извештаи.

Дел седми

КОНТРОЛА, НАДЗОР И РЕВИЗИЈА НА ДРУШТВА ЗА ОСИГУРУВАЊЕ

I. Контрола на законитоста во работењето на друштвата за осигурување

Член 89

- (1) Актуарски работи, во смисла на овој закон, вршат овластени актуари.
- (2) Министерот за финансии овластува орган или правно лице кое ќе издава потврда за стручен назив актуар и овластен актуар.
- (3) Формата и содржината на потврдата ја пропишува министерот за финансии.

Член 90

Овластениот актуар е независен и самостоен во вршењето на работата и одговара за точноста на утврдените дејствија.

Член 91

Овластениот актуар мора да ги исполнува следниве услови:

- 1) да има високо образование;
- 2) да не е осудуван за кривично дело од областа на стопанството и
- 3) да има најмалку три години работно искуство од областа на осигурувањето.

Член 92

Овластениот актуар не смее да врши актуарски работи во друштвото за осигурување ако е:

- 1) акционер во тоа друштво;
- 2) член на надзорниот одбор или било кој орган на друштвото и
- 3) во роднинска поврзаност до втор степен со акционерите или членовите на службата за внатрешен надзор и ревизија во друштвото.

Член 93

(1) Овластениот актуар ја потврдува усогласеноста на податоците во годишните сметки со осигурителните сметководни стандарди и правилноста на пресметките во годишните сметки во однос на формирањето на техничките резерви и другите резерви на друштвата за осигурување.

(2) Овластениот актуар потврдата од став (1) на овој член ја поднесува до друштвата за осигурување и до Министерството за финансии во роковите од член 86 на овој закон.

(3) Трошоците за постапката од став (1) на овој член паѓаат на товар на друштвото за осигурување.

Член 94

(1) Надзор на законитоста во работењето на друштвата за осигурување врши Министерството за финансии.

(2) Надзорот од став (1) на овој член Министерството за финансии го врши преку:

1) перманентно вонтеренско следење на работењето на друштвата за осигурување со прибирање, анализи и верифицирање на извештаите кои ги доставуваат друштвата за осигурување;

2) годишен непосреден (целосен или делумен) надзор на работењето на друштвото за осигурување, како и дополнителен надзор секогаш кога ќе се оцени дека тоа е во интерес и за заштита на правата на осигурениците и

3) преземање мерки за усогласување на работењето на друштвото за осигурување со законската регулатива.

(3) При вршење на надзорот на друштвото за осигурување, Министерството за финансии може да бара:

1) друштвото за осигурување да обезбеди извештаи и информации за работењето на друштвото;

2) извештај за извршената ревизија и дополнителни информации кои произлегуваат од истата и

3) статистички и други податоци по групи и класи на осигурување и реосигурување, како и вонредни прегледи за работењето на друштвото за осигурување.

(4) При вршење на надзорот, друштвото за осигурување е должно на овластените работници да им ја даде на увид целокупната документација на друштвото. Овластените работници можат да задржат и изнесат само копии од документите на друштвото за осигурување.

(5) Доколку при надзорот од став (1) на овој член се констатираат

незаконитости во работењето, трошоците на надзорот паѓаат на товар на друштвото за осигурување.

Член 95

При надзорот од член 94 став (1) на овој закон, Министерството за финансии посебно утврдува дали:

- 1) се исполнети условите за вршење на одделни групи осигурување;
- 2) се формирани технички резерви и математичка резерва за осигурување на живот согласно со член 28 од овој закон;
- 3) вложувањата на средствата кои ги покриваат техничките резерви се вршат во согласност со член 34 од овој закон;
- 4) ги следи одредбите кои се однесуваат на средствата од осигурувањето на живот, согласно со членовите 35 до 40 од овој закон;
- 5) се формирани резервите на сигурност согласно со член 41 од овој закон;
- 6) нивото на маргината на солвентност е во висина утврдена во член 52 од овој закон;
- 7) е обезбеден гарантен фонд во висина утврдена со член 53 од овој закон;
- 8) друштвото за осигурување правилно ги извршува активностите согласно со актите на деловната политика и
- 9) ги врши работите наведени во дозволата за работа.

Член 96

(1) Министерството за финансии доколку утврди дека друштвото за осигурување врши работи за кои нема дозвола, бара бришење на тие работи од трговскиот регистар.

(2) Министерството за финансии доколку утврди дека друштвото за осигурување врши работи на осигурување за кои нема дозвола и кои не се запишани во трговскиот регистар, со решение ќе определи рок не подолг од еден месец, во кој друштвото за осигурување е должно да престане да ги врши тие работи.

Член 97

(1) Доколку при надзорот бидат утврдени незаконитости во работењето на друштвото за осигурување, Министерството за финансии може да ги преземе следниве мерки:

- 1) определува рок за отстранување на незаконитостите кој не може да биде подолг од три месеци;
- 2) го запира извршувањето на одлуките и другите акти на друштвото за осигурување за кои ќе оцени дека се во спротивност со закон и статутот на друштвото за осигурување;
- 3) го ограничува располагањето со средствата на друштвото за осигурување;
- 4) бара измени на актите на деловната политика на друштвото за осигурување;
- 5) привремено го запира примањето и склучувањето на нови договори;

6) донесува решение за целосна или делумна забрана за вршење на работите на генералниот директор, односно извршниот директор и на други лица со посебни овластувања и одговорности и

7) донесува решение од член 98 став (1) на овој закон.

(2) Ставот (1) на овој член не влијае на обврските на друштвата за осигурување по постоечките договори за осигурување.

Член 98

(1) Министерот за финансии со решение времено ја одзема дозволата ако утврди дека друштвото за осигурување:

1) не формира технички резерви и математичка резерва за осигурување на живот согласно со член 28 од овој закон;

2) не ги вложува средствата на техничките резерви согласно со член 34 од овој закон;

3) во однос на средствата од осигурувањето на живот не постапува согласно со членовите 35 до 40 од овој закон;

4) не формира резерви на сигурност согласно со член 41 од овој закон;

5) не го одржува нивото на маргината на солвентност согласно со член 52 од овој закон;

6) висината на гарантниот фонд не е во согласност со член 53 од овој закон;

7) ако друштвото за осигурување правилно не ги извршува активностите согласно со актите на деловната политика;

8) врши работи што не се наведени во дозволата за основање и работа согласно со член 18 од овој закон;

9) не води трговски книги и не изготвува годишни извештаи согласно со член 85 од овој закон;

10) годишните и финансиските извештаи не ги изготвува врз основа на вистинити податоци и не ги доставува согласно со член 86 од овој закон;

11) овозможи стекнување акции спротивно на член 11 ставови (3) и (4) од овој закон и

12) одбие да соработува со Министерството за финансии при вршење на непосредниот и вонтеренскиот надзор и не ја даде на увид целокупната документација согласно со член 94 од овој закон.

(2) Со решението од став (1) на овој член, се определува рокот за отстранување на утврдените незаконитости, кој не може да биде подолг од три месеци од денот на доставувањето на решението.

(3) Против решението од ставовите (1) и (2) на овој член може да се поднесе жалба до комисија на Владата на Република Македонија во рок од осум дена од денот на доставувањето на решението.

Член 99

(1) Министерот за финансии со решение ја укинува дозволата ако утврди дека друштвото за осигурување:

1) не започне да работи во рок од шест месеци од денот на издавањето на дозволата;

- 2) прекине со работа од неоправдани причини;
- 3) дозволата ја добило со наведување на невистинити податоци намерно или преку измама;
- 4) повеќе не ги исполнува условите под кои е добиена дозволата;
- 5) не ја одржува вредноста на основната главнина согласно со член 12 на овој закон;
- 6) изврши измени без да добие согласност согласно со член 21 од овој закон;
- 7) не поднесе пријава за упис во трговскиот регистар во пропишаниот рок;
- 8) не ги спроведе мерките од член 96 на овој закон;
- 9) не ги спроведе мерките од член 97 на овој закон и
- 10) ако во определениот рок не ги отстрани утврдените незаконитости од член 98 на овој закон.

(2) Против решението од став (1) на овој член може да се поднесе жалба до комисија на Владата на Република Македонија во рок од осум дена од денот на донесувањето на решението.

(3) Министерството за финансии го известува судот за укинување на дозволата заради бришење на друштвото за осигурување од трговскиот регистар.

(4) Министерството за финансии е должно во средствата за јавно информирање да го објави укинувањето на дозволата за основање и работа на друштвото за осигурување во рок од седум дена од денот на укинување на истата.

II. Внатрешен надзор и ревизија

Член 100

(1) Друштвото за осигурување е должно да организира служба за внатрешен надзор и ревизија.

(2) Службата од став (1) на овој член врши постојана и целосна контрола на законитоста, правилноста и ажурноста на работењето на друштвото за осигурување.

Дел осми

ПРЕСТАНОК НА ДРУШТВАТА ЗА ОСИГУРУВАЊЕ

Член 101

Во однос на престанокот на друштвото за осигурување се применува Законот за стечај, доколку поинаку не е определено со овој закон.

I. Мерки за санација

Член 102

(1) Ако дојде до платежна неспособност или до презадолжување на друштвото за осигурување или ако при проверка на водењето на работите и на имотната состојба се покаже дека друштвото за осигурување не може да ги исполнува своите обврски, но дека е во интерес на осигурениците да не дојде до стечај или ако постојат реални можности за спречување на стечај или ако е тоа потребно за заштита на основните интереси на осигурениците, Министерството за финансии може да ги преземе следниве мерки:

1) да забрани исплати, а пред се давачки на друштвото за осигурување, а кај животното осигурување, откуп и позајмици на полиси, во обемот потребен за надминување на платните тешкотии и

2) да побара спроведување на мерките од член 97 на овој закон.

(2) Мерките од став (1) на овој член се укинуваат веднаш штом тоа ќе го дозволи имотната состојба на друштвото за осигурување.

(3) Со мерките од став (1) на овој член не можат да се менуваат обврските на друштвото за осигурување кон осигурениците, а кои произлегуваат од договорите за осигурување.

II. Отворање на стечајна постапка

Член 103

(1) Органите на друштвото за осигурување се должни за платежната неспособност и за презадолженост на друштвото за осигурување веднаш да го известат Министерството за финансии.

(2) Министерството за финансии може да поднесе предлог за спроведување на стечај над друштвото за осигурување.

Член 104

(1) Стечајна постапка се поведува во друштвото за осигурување кога ќе се утврди дека друштвото за осигурување не е можно да се санира, односно со мерките за санација, утврдената состојба на друштвото за осигурување не се подобрила и доколку друштвото за осигурување не е во можност да ги намира пристигнатите обврски во рок од 60 дена од денот на пристигнувањето, како и во случај на негова презадолженост.

(2) Предлог за донесување на одлука за исполнување на условите за поведување стечајна постапка до министерот за финансии можат да поднесат доверителите и основачките на друштвото за осигурување.

Член 105

(1) Министерот за финансии ќе донесе одлука за исполнување на услови за поведување на стечајна постапка ако:

1) се утврди дека со мерките за санација состојбата во друштвото за

осигурување не се подобрила и дека друштвото за осигурување не е во можност да ги намира пристигнатите обврски во рок од 60 дена од денот на пристигнувањето, како и во случај на негова презадолженост и

2) при вршењето на супервизијата во друштвото за осигурување, се утврди дека средствата на друштвото за осигурување не се доволни за намирување на сите побарувања на доверителите на друштвото за осигурување.

(2) Против одлуката за исполнување на условите за поведување стечајна постапка, може да се поднесе жалба до комисија на Владата на Република Македонија во рок од осум дена од нејзиното доставување.

Член 106

Конечната одлука за исполнување на условите за поведување стечајна постапка на друштвото за осигурување се доставува на друштвото за осигурување во кое се поведува стечајна постапка, на носителот на платен промет, на предлагачот од член 104 став (2) на овој закон, на судот кај кој друштвото за осигурување е запишано во трговскиот регистар и на Министерството за финансии.

Член 107

По доставувањето на конечната одлука за исполнување на условите за поведување на стечајна постапка, министерот за финансии поднесува предлог за поведување на стечајна постапка до надлежниот суд. Кон предлогот се приложува и конечната одлука за исполнување на условите за поведување на стечајна постапка.

Член 108

Надлежниот суд донесува одлука за отворање на стечајна постапка најдоцна во рок од осум дена по приемот на конечната одлука, без спроведување на претходна постапка.

Куратор

Член 109

(1) Со цел да ги штити интересите на лицата кои имаат право на побарувања од договорите за осигурување, надлежниот суд на предлог на министерството за финансии ќе именува куратор.

(2) За куратор може да биде назначено лице кое ги исполнува условите за стечаен управник и кое поседува соодветно знаење и искуство од областа на осигурувањето.

(3) По отворањето на стечајната постапка само кураторот може да ги остварува побарувањата од договорите за осигурување. Кураторот е должен, на желба на тие кои имаат право на побарување, пред пријавувањето да се посветува со нив. Побарувањата евидентирани во книгите на друштвото за осигурување се сметаат за пријавени.

(4) Стечајниот управник е должен да му овозможи на кураторот увид во сметководствените книги и другите извештаи, како и во документацијата на друштвото за осигурување заради утврдување на

износот на средствата на математичката резерва, пријавување на побарувањата на лицата кои имаат право на побарување, а заради реализација на сите надлежности кои ги има кураторот согласно со овој закон.

(5) Кураторот е должен да подготви извештај за пријавените побарувања од договорите за осигурување и да го достави до Министерството за финансии во рок од два месеци од неговото назначување.

(6) Кураторот има право од стечајната маса да му се надоместат трошоците и да му се исплати соодветна награда за неговата работа.

(7) Наградата и надоместот на кураторот ги определува стечајниот совет со решение,

Информирање на Министерството за финансии

Член 110

Примерок од извештајот на стечајниот управник од спроведувањето на стечајната постапка се доставува до Министерството за финансии.

Престанок на договори за осигурување

Член 111

Со отворањето на стечајната постапка престануваат обврските на осигурениците спрема друштвото за осигурување по склучените договори за осигурување, согласно со прописите што ги уредуваат договорите за осигурување.

III. Посебни одредби поврзани со наплата на побарувањата кои произлегуваат од оние класи на осигурување за кои мора да биде издвоена математичка резерва

Примена на одредбите

Член 112

Одредбите од Глава трета на овој закон ќе се применуваат на осигурувањето на живот и други осигурувања за кои се применуваат табелите на веројатност и пресметките кои се однесуваат на осигурување на живот.

Член 113

(1) Стечајниот управник е должен да побара список на вредностите на математичката резерва да се заклучи во моментот на отворањето на стечајната постапка.

(2) Математичките резерви во стечајната постапка претставуваат посебна стечајна маса.

(3) Висината на побарувањата од договорите за осигурување и висината на математичките резерви се утврдуваат на денот на отворањето

на стечајната постапка.

Право на посебна наплата од средствата кои ја покриваат математичката резерва

Член 114

(1) Од денот на поведување на стечајната постапка, лицата кои имаат право на побарување во однос на класите на осигурување наведени во член 112 на овој закон имаат право на поединечно намирување на нивните побарувања кои произлегуваат од ова осигурување во поглед на средствата кои ја покриваат математичката резерва за наплата.

(2) Лицата кои имаат право на побарување од осигурувањата од член 112 на овој закон каде што одредбите за животно осигурување се применуваат врз обврските на друштвото за осигурување ќе може да извршат наплата од средствата кои ја покриваат математичката резерва пред другите побарувања во износ еднаков на потребното покритие, кое се однесува на осигурувањето од кое произлегува побарувањето.

(3) Ако средствата на математичката резерва не се доволни за целосна наплата на побарувањата од став (2) на овој член, побарувањата ќе се наплатат во висина која е еднаква на пропорцијата меѓу вкупната вредност на сите средства кои ја покриваат математичката резерва и потребното покритие кое произлегува од сите договори за осигурување на друштвото за осигурување во онаа класа на осигурување за која биле издвоени средства кои ја покриваат математичката резерва.

Посебна сметка за парични средства во стечај

Член 115

(1) Како дополнување на главната сметка на стечајниот должник, стечајниот управник е должен кај носителот на платен промет да отвори посебна готовинска сметка за секое средство на математичката резерва.

(2) Стечајниот управник е должен да управува со сите операции со готовината остварена од средствата на математичката резерва преку посебната готовинска сметка за средствата на математичката резерва.

(3) Покрај стечајниот управник и кураторот мора да даде овластување за секоја исплата која ќе биде извршена преку посебната готовинска сметка за средствата на математичката резерва.

IV. Редослед на побарувања

Член 116

(1) Побарувањата од договорите за осигурување имаат предност пред другите стечајни побарувања.

(2) Побарувањата од став (1) на овој член ќе се наплатуваат по следниов редослед:

1) побарувања кои произлегуваат од класите на осигурување наведени во член 114 став (2) од овој закон во висина на потребното

покрытие за осигурување од кое произлегува побарувањето и кои не можат да бидат наплатени од средствата кои ја покриваат математичката резерва;

2) побарувања кои произлегуваат од неживотно осигурување и други класи на осигурување за кои не биле издвоени средства кои ја покриваат математичката резерва, за наплата на настанати штети кои произлегле пред поведување на стечајната постапка и

3) побарувања кои произлегуваат од неживотно осигурување и други класи на осигурување за кои не биле издвоени средства кои ја покриваат математичката резерва, за компензација на дел од премијата за периодот по престанок на осигурувањето.

V. Ликвидациона постапка

Член 117

Ликвидациона постапка во друштвото за осигурување се поведува кога:

1) акционерите ќе донесат одлука за престанок на друштвото за осигурување и

2) министерот за финансии трајно ќе ја одземе дозволата за основање и работење на друштвото за осигурување.

Член 118

(1) Одлука за утврдување на условите за поведување ликвидациона постапка во друштвото за осигурување донесува министерот за финансии во случаите од член 117 на овој закон.

(2) Против одлуката од став (1) на овој член може да се поднесе жалба до комисија на Владата на Република Македонија во рок од осум дена од доставувањето.

(3) Конечната одлука за утврдување на условите за поведување ликвидациона постапка во друштвото за осигурување му се доставува на друштвото за осигурување кое ги презело работите на друштвото за осигурување во ликвидација, на носителот на платен промет и на Министерството за финансии.

Член 119

Друштвото за осигурување во ликвидација и друштвото за осигурување кое ги презема неговите работи се должни во рок од десет дена по добивањето на конечната одлука за утврдување на условите за поведување ликвидациона постапка записнички да ја утврдат состојбата на сите побарувања и обврски и записниците да ги достават на Министерството за финансии.

Исклучување на принудна управа

Член 120

За имот на друштвото за осигурување во никој случај не може да се поведе постапка за вонсудско или принудно порамнување.

Дел деветти

НАЦИОНАЛНО БИРО ЗА ОСИГУРУВАЊЕ

Член 121

(1) Друштвата за осигурување во Република Македонија со договор основаат Национално биро за осигурување (во натамошниот текст: Биро).

(2) Бирото од став (1) на овој член го основаат најмалку две друштва за осигурување од член 9 став (1) точки 1), 2) и 3) на овој закон.

(3) Доколку друштвата од став (1) на овој член не го основаат, Бирото го основа Владата на Република Македонија.

Член 122

(1) Бирото ги врши работите предвидени со меѓународни спогодби за осигурување на сопствениците и корисниците на моторни возила од одговорност во сообраќајот и во врска со тие работи ги претставува друштвата за осигурување од Република Македонија во меѓународни организации и институции за осигурување.

(2) Доколку добие овластување од друштвата за осигурување, Бирото може да ги претставува друштвата за осигурување од Република Македонија и за други работи.

Член 123

(1) Покрај работите од член 55 став (2) и член 122 на овој закон, Бирото може да врши и:

1) усогласување и меѓусебно срамнување на штетите настанати од непознато моторно возило, односно брод на моторен погон, како и моторно возило и брод чиј сопственик, односно корисник не склучил договор за осигурување;

2) обработка и исплата на штетите што оштетените лица не можеле да ги наплатат заради престанок на друштвото за осигурување и

3) други работи од општ и заеднички интерес за дејноста на осигурување (статистика, собирање информации, развој на осигурувањето, утврдување на премија за зелена карта, стручно оспособување на кадри).

(2) Обработката и исплатата на штетите од став (1) точки 1) и 2) на овој член што не може да бидат исплатени заради престанок на друштвото за осигурување, Бирото може да ги довери на некој од своите членки.

(3) За работите наведени во став (1) точки 1) и 2) и други работи предвидени со посебни акти на Бирото се формира Гарантен фонд.

Член 124

Бирото стекнува својство на правно лице со уписот во трговскиот регистар.

Член 125

(1) Со договорот за основање на Бирото се утврдуваат:

- 1) работите што ги врши;
- 2) начинот на финансирањето;
- 3) организацијата;
- 4) управувањето и одлучувањето;
- 5) општите акти;
- 6) приемот на нови членки;
- 7) истапувањето и исклучувањето на членките;
- 8) начинот на пресметувањето и меѓусебното срамнување на штетите од член 123 став (1) точки 1) и 2) на овој закон и
- 9) други прашања од интерес за Бирото и неговите членки.

(2) На договорот од став (1) на овој член задолжителна е согласност на Министерството за финансии.

Член 126

(1) Во случај членка на Бирото да не ги извршува обврските за финансирање и други обврски утврдени со договорот за основање, Бирото му дава рок за исполнување на обврските кој не може да биде подолг од 30 дена и за тоа го известува Министерството за финансии.

(2) Доколку членка на Бирото не ги исполни обврските во рокот од став (1) на овој член Бирото, по претходна согласност од Министерството за финансии, го повлекува одобрението за издавање зелени карти.

Член 127

Надзор на работењето на Бирото врши Министерството за финансии.

Дел десетти

Осигурително брокерско друштво

Член 128

(1) Осигурителното брокерско друштво ги врши следниве работи: посредува во договарање на осигурителното покритие, реосигурителното покритие, во реализирање на отштетните побарувања по остварен осигурителен штетен настан и ги претставува и дејствува во име на своите клиенти во однос на друштвата за осигурување и реосигурување.

(2) Овој дел не се однесува на осигурителните агенти, повереници и други посредници кои работат во име и за сметка на друштвата за осигурување.

Член 129

(1) Осигурителното брокерско друштво мора да има дозвола за работа како брокер за осигурување на живот и/или неживотно осигурување, односно реосигурување.

(2) Осигурителното брокерско друштво со седиште во Република Македонија се основа како акционерско друштво од страна на домашни или странски, правни или физички лица, со сопствен капитал од 75.000 евра.

(3) За стекнување дозвола за работа, осигурителното брокерско друштво треба до Министерството за финансии да ја достави следнава документација:

- 1) предлог на актот за основање;
- 2) предлог на статут;
- 3) предлог на акти на деловна политика наведени во член 130 на овој закон;
- 4) доказ од носителот на платен промет дека се обезбедени средства за основната главнина, што не може да биде помала од износот утврден со овој закон;
- 5) список на акционери со податоци за висината на нивните удели;
- 6) ревизорски извештај од овластено друштво за ревизија, ако основач е домашно правно лице;
- 7) имиња на лицата - членови на органот на управување на осигурителното брокерско друштво и податоци од кои се гледа дека истите поседуваат соодветно знаење и искуство од областа на осигурувањето и реосигурувањето, како и доказ дека против нив не е во тек стечајна постапка и дека не се осудувани за кривично дело против имотот или од областа на финансиското работење во последните десет години;
- 8) документација врз основа на која може да се констатира дека осигурителното брокерско друштво е кадровски, технички и организационо оспособено за вршење на работите предвидени со актот за основање на осигурителното брокерско друштво;
- 9) доказ дека членовите на органот на управување не зависат од друштвата за осигурување основани согласно со овој закон, преку капитална, управувачка или роднинска поврзаност со лицата кои управуваат со осигурителното брокерско друштво и
- 10) доказ дека осигурителното брокерско друштво има соодветно осигурително покритие од одговорност за своето работење.

(4) Министерот за финансии поблиску ја пропишува потребната стручна оспособеност и искуство за водење на осигурителното брокерско друштво.

Член 130

Акти на деловната политика на осигурителното брокерско друштво се:

- 1) основи на деловната политика;
- 2) тарифа за наплата на услуги и
- 3) елаборат со проекција на очекувани деловни резултати за

најмалку тригодишен период.

Член 131

(1) Барањето за добивање дозвола за работа како осигурително брокерско друштво се поднесува до Министерството за финансии.

(2) Кон барањето од став (1) на овој член се приложува документација со која се докажува дека се исполнети барањата наведени во член 129, став (3).

(3) Министерот за финансии одлучува со решение со кое се издава дозвола или се одбива барањето.

(4) Решението од став (3) на овој член се донесува во рок од 90 дена од денот на комплетирање на документацијата наведена во став (3) од член 129 на овој закон. Ако во рамките на тој период не се донесе решение, барањето за дозвола се смета за одобрено.

(5) Министерството за финансии е должно во средствата за јавно информирање да го објави издавањето на дозволата на осигурителното брокерско друштво во рок од седум дена од денот на издавањето.

Член 132

(1) Осигурителното брокерско друштво е должно во односите со клиентот совесно, одговорно и ефикасно да ги презентира можните модалитети, ширината и висината на осигурителното покритие и висината на премијата, земајќи ги предвид сите други интереси на клиентот.

(2) Осигурителното брокерско друштво доколку посредува во реализација на отштетните побарувања е должно да соработува со надлежните лица - служби на клиентот, за подготовка на доказна документација за основата и висината на отштетното побарување, како и да прибира други потребни докази.

(3) Осигурителното брокерско друштво не смее да бара осигурително покритие во странство, освен во случај кога осигурувањето, односно реосигурувањето на односниот ризик не може да се изврши во Република Македонија.

Член 133

(1) Осигурителното брокерско друштво за своите услуги наплаќа паричен надоместок во вид на провизија договорена меѓу клиентот и брокерот.

(2) Осигурителното брокерско друштво е должно да го извести клиентот за износот на надоместокот што го наплаќа за извршување на своите услуги.

(3) Надоместокот од став (1) на овој член заедно со фактички направените трошоци за извршената услуга, се наплаќа врз основа на доставен писмен извештај за склученото осигурување или реализација на отштетното побарување.

Член 134

(1) Министерот за финансии, со решение времено ја одзема дозволата, доколку осигурителното брокерско друштво не ги извршува

своите активности согласно со одредбите на овој закон.

(2) Со решението од став (1) на овој член се определува рок за отстранување на утврдените незаконитости кој не може да биде подолг од два месеци.

(3) Доколку осигурителното брокерско друштво не ги отстрани утврдените незаконитости во рокот од став (2) на овој член, министерот за финансии донесува решение со кое трајно ја одзема дозволата.

Дел единаесетти

КАЗНЕНИ ОДРЕДБИ

Член 135

(1) Со парична казна во износ од 250.000,00 до 300.000,00 денари ќе се казни за прекршок друштвото за осигурување ако:

1) не ги реосигура обврските од договорот согласно со член 7 од овој закон;

2) врши работи што не се наведени во дозволата за основање и работа согласно со член 18 од овој закон;

3) изврши измени без да добие согласност согласно со член 21 од овој закон;

4) не формира технички резерви и математичка резерва за осигурување на живот согласно со член 28 од овој закон;

5) не ги вложува средствата на техничките резерви согласно со член 34 од овој закон;

6) во однос на средствата од осигурувањето на живот не постапува согласно со членовите 35 до 40 од овој закон;

7) не формира резерви на сигурност согласно со член 41 од овој закон;

8) не ја утврди посебно добивката, односно загубата за осигурување на живот и не го искаже резултатот од работењето за другите осигурувања и од реосигурувањето согласно со член 50 од овој закон;

9) не го одржува нивото на маргината на солвентност согласно со член 52 од овој закон;

10) висината на гарантниот фонд не е во согласност со член 53 од овој закон;

11) не води трговски книги и не изготвува годишни извештаи согласно со член 85 од овој закон;

12) годишните и финансиските извештаи не ги изготвува врз основа на вистинити податоци и не ги доставува согласно со член 86 од овој закон;

13) финансиските извештаи и годишниот извештај не ги поднесе на ревизија согласно со член 87 од овој закон и

14) одбие да соработува со Министерството за финансии при вршење на непосредниот и вонтеренскиот надзор и не ја даде на увид целокупната документација согласно со член 94 од овој закон.

(2) За прекршоците од став (1) на овој член со парична казна во износ од 45.000,00 до 50.000,00 денари ќе се казни генералниот директор,

односно извршниот директор и лицата со посебни права и одговорности во друштвото за осигурување.

(3) Покрај парична казна за прекршоците од став (1) на овој член, ќе се изрече мерка забрана за вршење на должност на генералниот директор, односно извршниот директор и лицата со посебни права и одговорности во друштвото за осигурување во траење од една година.

Член 136

(1) За лажно тврдење дека дејствува како независен брокер при посредување во договарање на осигурување и реосигурување, ќе се казни осигурителното брокерско друштво со парична казна во износ од 250.000,00 до 300.000,00 денари.

(2) За прекршокот од став (1) на овој член со парична казна во износ од 45.000,00 до 50.000,00 денари ќе се казни генералниот директор, односно извршниот директор и лицата со посебни права и одговорности во осигурителното брокерско друштво.

(3) Покрај парична казна за прекршокот од став (1) на овој член ќе се изрече мерка забрана за вршење на должност на генералниот директор, односно извршниот директор и лицата со посебни права и одговорности во осигурителното брокерско друштво во траење од една година.

Член 137

(1) За кривично дело ќе се казни генералниот директор, односно извршниот директор и лицата со посебни права и одговорности во друштвото за осигурување, односно осигурителното брокерско друштво, кои со своето работење ги повредиле одредбите на овој закон или пак придонеле за воведување на стечајна постапка во друштвото, со затвор од три до десет години.

(2) При определување на висината на казната од став (1) на овој член, од особено влијание е степенот на штетата и бројот на оштетените субјекти.

(3) Имотната корист прибавена со извршеното кривично дело од став (1) на овој член се одзема со судска одлука.

Член 138

(1) Со парична казна од 250.000,00 до 300.000,00 денари ќе се казни за прекршок правно лице ако:

1) се осигура во странство спротивно на овој закон (член 2) и

2) не склучи договор за задолжително осигурување согласно со овој закон (членови 55, 57, 61, 81, 82 и 83).

(2) За дејствијата од став (1) на овој член ќе се казни за прекршок и одговорното лице во правното лице, со парична казна од 45.000,00 до 50.000,00 денари.

Член 139

Со парична казна од 45.000,00 до 50.000,00 денари ќе се казни за прекршок физичко лице ако не го склучило договорот за осигурување кој би требало да го склучи според закон (членови 55, 61, 81 и 82).

Член 140

За вршење работи на осигурување и/или реосигурување, односно работи на осигурително брокерско друштво без дозвола ќе се казни:

- 1) правно лице со парична казна од 250.000,00 до 300.000,00 денари
- и
- 2) физичко лице со парична казна од 45.000,00 до 50.000,00) денари.

Дел дванаесетти

ПРЕОДНИ И ЗАВРШНИ ОДРЕДБИ

Член 141

(1) Постојните друштва за осигурување се должни својата организација и своето работење и основачките и други акти да ги усогласат со одредбите од овој закон во рок од четири месеци од денот на влегувањето во сила на овој закон и целокупната документација да ја достават до Министерството за финансии во рок од 15 дена од денот на усогласувањето.

(2) Постојните друштва за осигурување од став (1) на овој член се должни на Министерството за финансии да му достават во рок од 30 дена од денот на влегување во сила на овој закон:

- 1) одобрение за работа на друштвото за осигурување ако такво одобрение е издадено;
- 2) статут на друштвото за осигурување и
- 3) акт за основање на друштвото за осигурување.

(3) Друштвата за осигурување кои нема да постапат согласно со став (1) на овој член по истекот на предвидениот рок престануваат со работа, а судот по барање на Министерството за финансии ќе ги избрише од трговскиот регистар.

Член 142

(1) Акционерските друштва кои до влегувањето во сила на овој закон се основани за вршење на други работи на осигурување, продолжуваат да работат како такви согласно со Законот за трговските друштва или како агенти и повереници во друштвата за осигурување.

(2) Акционерските друштва основани за вршење на други работи за осигурување кои нема да постапат согласно со став (1) на овој член по истекот на предвидениот рок престануваат со работа, а судот по барање на Министерството за финансии ќе ги избрише од трговскиот регистар.

Продолжување со работата на Бирото

Член 143

Националното биро за осигурување својата работа ќе ја усогласи со одредбите на овој закон најдоцна во рок од четири месеци од денот на неговото влегување во сила.

Член 144

Со денот на влегувањето во сила на овој закон престанува да важи Законот за осигурување на имоти и лица ("Службен весник на Република Македонија број 49/93 и 65/93).

Член 145

Прописите врз основа на овластувањата од овој закон ќе се донесат во рок од три месеци од влегувањето во сила на овој закон.

Член 146

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во "Службен весник на Република Македонија", одредбите од Дел десетти на овој закон кои се однесуваат на осигурителните брокерски друштва влегуваат во сила од 01 октомври 2001 година, одредбите од член 11 став (2) на овој закон се применуваат до 01 јануари 2003 година и одредбите од член 2, член 132 став (3) и член 138 став (1) точка 1) од овој закон се применуваат до 01 јануари 2006 година.